

Yıl / Year: 2019

Cilt / Volume: 9

Sayı / Issue: 18

Sayfalar /Pages: 320-344

Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi: 10.10.2019

Kabul Tarihi: 19.11.2019

KOBİ'LERDE KURUMSAL YÖNETİM VE İÇ DENETİMİN UYGULANMASININ DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR ÇALIŞMA: MALATYA İLİ ÖRNEĞİ

Nazan Güngör KARYAĞDI¹

Öz

KOBİ'lerin bölgesel ekonomiye, istihdam oluşumuna, büyük işletmelere ara mal temini sağlamak gibi katkıları vardır ve ülke ekonomilerinde büyük bir öneme sahiptir. Bu açıdan, hem ulusal hem de uluslararası boyutta karşılaşılabilecek riskleri azaltmak amacıyla uygulanacak yönetim ve denetim yaklaşımları oldukça önem arz etmektedir. Günümüzde meydana gelen ekonomik ve finansal krizler, işletmelerde iyi bir yönetim ve denetim sürecinin önemini ortaya koyan göstergeler içerisinde yer almaktadır. Bu çalışmada, Malatya ilinde faaliyet gösteren KOBİ'lerin Kurumsal Yönetim anlayışı ve İç Denetime bakış açılarının değerlendirilmesi ve bu ikilinin birlikte uygulanabilirlik düzeyinin ölçülmesi ve geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunmak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: KOBİ, Kurumsal Yönetim, İç Denetim

Jel Kodları: M10,M42.

A STUDY ON THE EVALUATION OF THE IMPLEMENTATION OF CORPORATE GOVERNANCE AND INTERNAL AUDIT IN SMES: THE CASE OF MALATYA PROVINCE

Abstract

SMEs, which have contributed to the regional economy, employment formation, supply of intermediate goods to large enterprises, have a great importance in the national economies.

In this respect, the management and audit approaches to reduce the risks that will be faced both nationally and internationally are very important. The current economic and financial crises are among the indicators that demonstrate the importance of a good management and audit process in enterprises. In this study, it is aimed to evaluate the corporate governance approach of SMEs operating in the province of Malatya and the perspectives of Internal Audit, to measure the applicability level of the two and to make inferences for the future.

Keywords: SME, Corporate Governance, Internal Audit

Jel Classification : M10,M42.

GİRİŞ

Rekabetin yoğun olarak yaşandığı günümüz koşullarında Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ) faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için hem gelişen ekonomik sistem

* Öğr.Görv. , Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü,
ngkaryagdi@beu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3938-4147.

koşullarına hem de teknolojik koşullara ayak uydurmak zorundadırlar. Ülkemiz ekonomisinde büyük öneme sahip olan KOBİ'lerin çağımızın gerektirdiği rekabet savaşları içerisinde gerek rakipleri ile gerekse diğer büyük işletmelerle rekabet edebilmeleri iyi bir yönetim anlayışına, başarılı finansal yapıya ve pazarlarda etkin olup olmaması gibi etkenlere sahip olmasıyla yakından ilişkilidir. Ancak bu faktörlerin kurumsal anlayış içerisinde var olması ve etkin bir denetim mekanizmasıyla kontrol edilmesi de başarıyı büyük ölçüde arttıracaktır.

Son zamanlarda ortaya çıkan işletme iflasları, gerek dünyada gerekse ülkemizde birçok işletmeyi olumsuz şekillerde etkilemiştir. Bu olumsuzluklar, işletmelerin yönetsel açıdan daha başarılı olması zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Yönetim başarısızlığının olumsuz etkilerin giderilmesi ve başarılı yönetim stratejileri geliştirme açısından Kurumsal Yönetim, önem kazanan kavram olmuştur. Kurumsal açıdan iyi bir planlama yapmak, anlamak ve uygulamak bu yapının en önemli kısmını teşkil etmektedir. Bu da ancak başarılı bir Kurumsal Yönetim anlayışı ile gerçekleşmektedir.

Teknolojik alanlarda meydana gelen gelişmeler ve piyasaların serbestleşmesi, işletmelerin olası risklere karşı ihtiyatlı olması gibi durumlar ise son yıllarda İç Denetim kavramını gündeme getirmiş ve tartışmalı konuların gündemine oturmuştur. İç denetimin rolü, sadece işletmelerin değil aynı zamanda diğer kurumların da hesap verebilirlikleri açısından katkı sağlayıcıdır. Risk yönetimi, iç kontrol, kurumsal yönetim süreçleriyle bağımsız, tarafsızca güven ve danışmanlık sağlama olan iç denetim, hata, hile, suiistimallerin oluşmasını engellemektedir. Ayrıca gelir ve varlık kayıplarının azaltılmasına hatta tamamen önlenmesine imkân tanımaktadır. İşletmelerde gerek kurumsal yönetim süreçlerinin gerekse iç denetim süreçlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için bu iki kavramın birbiri ile desteklenmesi faydalı olacaktır. Zira bu iki kavram birbirine olumlu katkı sağlayarak birbirini büyük ölçüde destekleyecek ve birbiriyle ilişkili kavramlardır. Bu açıdan ülkemiz ekonomisine büyük katkı sağlayan KOBİ'lerin gerek kurumsal yönetim gerekse iç denetim anlayışı ile hareket etmesi kaçınılmaz bir gerçek olarak ortaya çıkmaktadır.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Küreselleşmenin yarattığı etkiyle birlikte, ekonomilerin işletme tipi tercihlerinde değişimler ortaya çıkmıştır. Eski dönemde kitlesel ve seri üretim yapan büyük boy

işletmelerin yerini sanayi sonrası toplumlarda KOBİ'ler almıştır (Marangoz ve İnak Özberk, 2018:2). Sanayi gelişim durumlarına, işletmelerin faaliyet konularına ve üretim tekniklerine bağlı olarak ülkeler arasında, hatta aynı ülkenin değişik bölgeleri ve işkolları arasında KOBİ tanımlamaları farklılaşabilmektedir (Karataş, 1991:25). Genel olarak KOBİ kavramı, Türkiye'de imalat sektörü içerisinde faaliyet gösteren küçük ölçekli işletmeleri tanımlamak için kullanılmaktadır (Çetinkaya ve Erdoğan , 2010:33).

KOBİ tanımı yapılırken çeşitli kriterler dikkate alınmaktadır. Bu kriterlere göre tanımlama yapılmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle üzerinde uzlaşılmış kesin bir KOBİ tanımı bulunmamaktadır (Özdemir, 2013:463).

KOBİ'ler genellikle el emeği ile çalışan, az sermaye temini ile kurulabilen, düşük seviyede yönetim giderleriyle ucuz üretim gerçekleştirebilen ve çabuk karar verme kabiliyetine ve bilgisine sahip iktisadi birimler olarak ifade edilebilir (Marangoz ve İnak Özberk, 2018 :2).

KOBİ'ler küreselleşmeyle beraber gelişen ekonomik değişimlere uyumlu, esnek, dinamik, yaratıcı, krizlere karşı dayanıklı yapıları ile dünya ekonomilerinin vazgeçilmez aktörü haline gelmiştir. Türkiye'nin gelişmekte olan ülkeler içerisinde yer aldığı gerçeğinden hareketle, KOBİ'lerin işsizliği azaltma ve yeni istihdam alanları oluşturma konusunda gösterdiği destek büyük önem taşımaktadır (Özbek, 2008: 49-51). KOBİ'lerin ekonomiye sağladığı katkılar aşağıda yer almaktadır:

- İşsizlik düzeyini azaltmak amacıyla istihdam oluşturmak,
- Büyük işletmelere ara mal temin etmek,
- Yeniliklere hızlı bir şekilde ayak uydurmak,
- Girişimciliği teşvik etmek,
- Butik üretim yaparak ürün farklılığı oluşturmak (Marangoz ve İnak Özberk, 2018:3).

Türkiye'deki işletmelerin büyük bir kısmını KOBİ'ler oluşturmakta ve bu işletmeler yatırımlar için önemli bir kaynak teşkil etmektedir. TÜİK'e göre Türkiye'de işletmelerin % 99'dan daha fazlasını KOBİ'ler oluşturmakta ve istihdam edilen işgücünün % 78'den daha fazlası da KOBİ'lerde bulunmaktadır (KOSGEB, 2012:4). KOBİ'ler ekonomide her zaman var olmalarına rağmen, sanayi toplumu aşamasından bilgi toplumu aşamasına geçilirken ekonomilerdeki daralma ve hareketlenmelere büyük ölçekli işletmelerden daha kolay uyum sağlama niteliklere sahip olmasının öneminin farkına varılmasıyla birlikte, uluslararası

piyasalarda oldukça önemli ekonomik birimler olarak görülmektedir. KOBİ'lerin Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde, farklı istihdam alanlarının yaratılmasında üstlendikleri roller, dengeli ekonomik ve sosyal sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasına olumlu katkıları ve piyasa koşullarında ortaya çıkan değişimlere hızlı uyum sağlayabilen esnek üretim yapısına sahip olmaları itibarıyla günümüzde başta işsizlik ve cari açık problemlerinin çözümünde etkili bir rol oynamaktadırlar (Marangoz ve İnak Özberk, 2018 :3) .

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde, KOBİ'lerin doğması ve büyümesi, gelişmesi maksadıyla uygun ortamlar hazırlanması; bu bağlamda yönetimde iyiye ulaşabilmenin temel şartı olan güncel yönetim yaklaşımlarının, kurumsal yönetim anlayışının, denetim mekanizmalarının etkin ve verimli uygulanması başarıyı beraberinde getirmiştir.

Bilindiği gibi denetim, yönetimin temel fonksiyonları arasında yer alır ve organizasyonların amaçlarına ulaşılıp ulaşılmadığının belirlenmesine yönelik faaliyetlerin bütünüdür. Denetimin amacı hata ve hileleri ortaya çıkartmak, yapılan işlemlerin kendi uygunluk kriterlerine göre yapılıp yapılmadığını tespit etmek ve aykırılıkların oluşmasını engellemek için önlemler alınması gerektiğini belirlemektedir. Amerika Muhasebeciler Birliği Temel Denetim Kavramları Komitesi'ne göre ise denetim; iktisadi faaliyetlerle ilgili iddiaların önceden belirlenmiş ölçütlere uygunluk derecesini araştırmak ve elde edilen sonuçları ilgilenenlere bildirme amacı taşıyan; denetim kanıtları tarafsız bir şekilde toplayan ve değerlendiren sistematik bir süreçtir (Çalgan vd. 2008:33).

İç denetim temel anlamda;

- Finansal Denetim (Kayıt ve Güvenilirlik)
- Uyum Denetimi (Hukukilik)
- Operasyonel Denetim (Yönetim ve Verimlilik) olarak kısımlara ayrılır.

Finansal Denetim:Şirket kayıtlarının doğru, alınan kararlara uygun ve zamanında tutulup tutulmadığını, bu kayıtlardan üretilen finansal ve yönetsel tüm tabloların doğruluğunun kontrol sürecidir.

Uyum Denetimi: İşletmede alınan kararların ve bu çerçevede yapılacak faaliyetlerin işletme prosedürlerine, kuruluş amaçlarına, güncel politikalarına ve yürürlükteki tüm hukuki mevzuata uygun olup olmadığının kontrol sürecidir.

Operasyonel Denetim:Bu faaliyet bir anlamda işletmenin geleceği ile ilgili ilk tespitlerin yapıldığı kontrol ve ikaz sürecidir. İşletmenin kuruluş amacı, vizyonu, misyonu ile ilgili gerçekleştirdiği tüm faaliyetlerin ;doğruluğunu , bunların verimliliğini ve etkin olarak uygulanırlığını sağlamak için yapılır. Ürün kalitesi, müşteri memnuniyeti, gelir maksimizasyonu, gider kontrolü, ergonomi, çevre, sosyal sorumluluklar gibi birçok alanı kapsamaktadır (Çalgan vd.2008:59-60).

İç denetim faaliyetleri modern organizasyonlarda ise ;

1. Güvence Sağlama (Assurance Services)

2. Danışmanlık Etme (Consulting Services)

gibi işlevleri gerçekleştirmek amacı taşırlar. İç denetçinin güvence sağlama hizmeti; yönetime organizasyonda yer alan sistemler, iş akışı ve diğer önemli konularla ilgili tarafsız değerlendirmeler ışıdığıında bağımsız görüşlerini sunmasıdır. Yöneticilere güvenli ve hızlı bilgiler sunma açısından iç denetçi görüşü oldukça önemlidir. Danışmanlık hizmetiyle işletme yöneticileri, organizasyondaki süreçlerde ortaya çıkabilecek sorunları çözmeye, süreçlerin yenilenmesi ve kullanılan sistemlerin geliştirilmesi gibi konularda iç denetçilerden bilgi almaktadırlar. Böylece ortaya çıkması muhtemel olan sorunlar daha rahat ve kolayca çözümlenmiş olacaktır. (Memiş, 2006 :110).

İç denetim süreci, çok yakın bir anlama sahip iç kontrol ile karıştırılmamalıdır.İç Kontrol, işletme organizasyonunda yer alan tüm birimlerin, kendi faaliyetlerini incelemesidir.Süreç bir rapora bağlansa bile, rapor birimi bağlı oldukları bir üst organdır.İç kontrol, her birimin ön düzeltme faaliyeti olarak da adlandırılabilir.İç kontrol, iç denetimin amacı hizmet bakımından önemlidir. İç denetim, devamlılık içeren bir süreçtir.Bu husus,onu dış denetimden ayırarak daha kapsamlı ve daha ayrıntılı teknikler geliştirmesine sebep olur.Örneklemler ve detayların tespiti yüksektir (Çalgan vd.2008:59).

Günümüzde, hem kamu hem de özel sektörde faaliyet gösteren organizasyonlar hızlı bir değişim içerisinde dirler. Piyasaların dünya ile bütünleşmesi, ekonomik etkinlikteki azalış, sürekli artan rekabet ve teknolojik gelişmeler organizasyonların iş süreçleri, faaliyet gösterdikleri alanlar ve yönetim uygulamaları üzerinde etkili olmaktadır. Bu açıdan iç denetim, işletmenin yönetim fonksiyonlarına benzetilmekte; yönetim standartlarının ve ekonomik yararın artmasında kilit rol oynamaktadır.

Aşağıdaki tabloda, iç denetim sürecinde meydana gelen değişim açıkça gösterilmektedir: (Cengiz, 2013:422).

Tablo 1. Geleneksel İç Denetim ve Günümüz İç Denetiminin Karşılaştırılması

Geleneksel İç Denetim	Günümüzdeki İç Denetim
Denetim temelli	Katma değer oluşum temelli
İşlem denetimi	Süreç Denetimi
Finansal kayıp denetimi	Verimlilik denetimi
Uygunluk denetimi	Risk tanımlama ve işlem süreçleri
Mevzuat odaklı	Risk yönetim odaklı
Sistemi koruma amacı	Değişim öncüsü olma amacı
Deneyim yoğunluklu denetim	Teknolojiyi yoğun kullanma

Kaynak: (Özbek, 2003: 19).

Etkin bir iç denetimin unsurları şunlardır (Kaya, 2016:15-16):

- Uyumlu ve Örgütlü Bir Organizasyon Yapısı
- Kuruma Değer Katar
- Kuruma Güvence Sağlar ve Danışmanlık Hizmeti Verir
- İç Denetim, Standartlara Uygun Yapılır
- Gerek düzenli gerekse güncel bilgiyi hızlı üreten bir muhasebe sistemi
- İç denetim risk odaklıdır
- Yeterli sayıda ve yetişmiş nitelikli personel
- Kontrol Süreçlerinin Değerlendirmesi
- Risklerin Yönetilmesinin Değerlendirmesi

Günümüzde ortaya çıkan değişimler hızla gelişim gösteren işletme yönetiminde güncel yaklaşımların doğuşuna ortam hazırlamıştır. Bu yaklaşımlar içerisinde kurumsal yönetim anlayışı da yer almaktadır. Ulusal ekonomilerin gelişmesi, uluslararası ekonomik ilişkilerin artması, uluslararası sermaye akışının hız kazanması, işletmelerin yönetilmesinde daha önce çok fazla etkisi olan şirket hissedarlarının etkilerinin giderek azalması, şirket yönetim kurulları ve özellikle kurul içinde murahhas yönetici (CEO-Genel Müdür) unvanını taşıyan

yöneticilerin verdikleri kararların öneminin artması gibi etkenler, bu kavramın ortaya çıkmasında etkin rol oynamıştır (Dinç ve Abdioğlu, 2009 :159).

Yönetim kavramı ise, koordinasyon, planlama, örgütlenme, yürütme ve kontrol faaliyetleri olarak tanımlanırken, kurumsal yönetim söz konusu faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde menfaat gruplarının çıkarlarını, örgütsel amaçları nasıl etkileyeceği konusu ile ilgilenmektedir. Bunun yanında, kurumsal yönetim; çağdaş yaşamda bireylerin amaçlarına ulaşabilmek için oluşturdukları bir kurumun en etkin şekilde yönetilmesi adına düzenlenen bir tanımı da içermektedir. İra Milletsin tarafından geliştirilmiş bir tanımda ise, kurumsal yönetim şirket hedeflerinin açıkça belirlenmesi olarak ifade edilmiştir. Bu açıdan, “kurumsal yönetim, şirketlerin, hak sahipleri ve kamuoyunun menfaatlerini ön planda tutacak şekilde, mali kaynakları ve insan kaynaklarını etkin bir şekilde kullanmasını ve uzun vadede hissedarları için kazanç oluşturarak süreklilik arz etmesini mümkün kılan uygulamaların tümüdür.”(Yenigün, 2008:4-5)

Gelişmiş veya gelişmekte olan sermaye piyasalarına bakıldığında, yatırımcıların ilgisini çekebilecek yerli ve yabancı sermaye sahibi yatırımcıların günden güne kurumsal yönetim ilkelerine olan uyuma önem verdikleri gözlenmektedir (Karatekin ve Tanç, 2017:51).

Sermaye piyasalarında fon arz edenlerin artmış olduğu açıkça görülmektedir. Bu açıdan yatırımcılar tasarruflarını gerçekleştirirken seçici davranmaktadırlar (Yenigün, 2008:10).

Faaliyet gösterdiği ülkenin yasal düzenlemelerine ve şirketlerin kendine has özelliklerine bağlı olarak farklılık gösteren kurumsal yönetim uygulamalarının tümünde aranması gereken temel ilkeler adillik (fairness), eşitlik (equality), şeffaflık (transparency), sorumluluk (responsibility) ve hesap verilebilirlik (accountability) tir. Kurumsal yönetimin bu beş temel ilkesi, performans ölçümü ve geliştirilmesi esasına dayalı olarak birbirleriyle ilişkilendirilmekte ve böylece, şirketlerin hissedarları için değer yaratırken, toplumsal değerlerle de uyumlu çalışması beklenmektedir (Nuzumlalı, 2008:19). Ayrıca, kurumsal yönetim ilkeleri, esas itibarıyla, işletmelerin üst düzey yönetiminin, işletmelerinin faaliyetlerine ilişkin kararları verirken nelere dikkat etmeleri gerektiği, bunları nasıl ve hangi mekanizmalar içerisinde ele almaları, kararları nasıl, ne zaman ve kimlere açıklamaları gerektiği ile ilgili olan kurallar toplamıdır (Bekçi ve Gör, 2015:169).

Adillik ilkesi, kurumun geleceğini dikkate alarak bütün tarafların düşüncelerini değerlendirmektedir (Nuzumlalı, 2008:20). Başka bir tanıma göre ise adillik; işletmelerin yöneticilerinin hak sahiplerine eşit bir şekilde davranmasıdır (Yenigün, 2008:10).

Eşitlik ilkesi ise, şirket yöneticilerinin bütün hissedarlara, paydaşlara ve çalışanlara karşı eşit davranması; ayrıcalık tanınmadan herkese eşit mesafede durulması olarak tanımlanır.

İşletmelerin finansal performansı, yönetimi ve hissedarlık yapısı hakkında, doğru ve karşılaştırılabilir, yeterli bilginin zamanında açıklanması şeffaflık olarak tanımlanmaktadır (Demirbaş ve Uyar, 2006:22).Şeffaflık, şirketlerin finansal tablolarının, zamanında ve güvenilir bir şekilde, tutarlılık ilkesi doğrultusunda aktarılmasıdır (Yenigün, 2008:11).

Hesap verebilirlik ilkesi, hak sahiplerinin ve işletme faaliyetlerinde yer alan bütün kesimlerin işletme yönetiminde alınan kararlar ve gerçekleşen uygulamaların sorgulanmasıyla beraber yargılanması açısından gerek şeffaflık ilkesi gerekse sorumluluk ilkesi ile iç içedir. Aslında hesap verebilirlik, hem alınan kararların doğruluğunu kanıtlama hem de sorumluluğunu kabullenmeye işaret etmektedir (Demirbaş ve Uyar, 2006 :23).Böylece yöneticiler, kendi çıkarlarını şirket çıkarlarının gerisinde bırakır ve hissedarlarla ortaya çıkabilecek tartışmalar da önlenmiş olacaktır (Nuzumlalı, 2008: 22).

Sorumluluk ilkesi, gerçekleştirilen şirket faaliyetlerinin ve davranışlarının toplumsal ve etik değerlere uygunluğunun sağlanmasıyla birlikte ilgili mevzuata uygun olmasıdır (Kaderli ve Köroğlu, 2014:23). Şirket faaliyetlerinden, alınan karar ve seçilen tercihlerden yönetim kurulu sorumludur. Bu açıdan, başarılı ve etkin bir şirket yönetiminin söz konusu olabilmesi için yönetim kurulunun sorumluluklarını doğru şekilde belirlemesi önem taşımaktadır (Yenigün, 2008:13).

İç denetim, bağımsız ve tarafsız güvence oluşturmak, işletmelerin faaliyetlerine değer katmak ve kuruluşlara danışmanlık hizmeti sunma yönüyle kurumsal yönetimin ana ilkelerinden biri olarak görülür. İç denetim kurum yönetimine işletme içinde yaşanan başarısızlık ve olumsuzlukları göstererek ayna tutmakta; sorunları gidermek için çözüm yolları geliştirmektedir. Çağımızın uluslararası düzeyde rekabet eden kurum ve kuruluşlarının piyasalardaki itibar ve imajının da bir göstergesi niteliğinde olan iç denetim, iç kontrol sistemi, yönetim bilgi sistemi ve risk yönetiminin ölçülmesinde büyük bir öneme sahiptir. Yaşanan uluslararası finansal krizlerin arkasında yatan en önemli nedenlerden birinin, “kamunun ve özel sektörün kurumsal yönetim politikalarının yetersizliği” olduğu görüşü, kurumsal yönetim ilkelerinin önemini artırmaktadır (Yenigün,2008:81). İşletmenin hedeflerini gerçekleştirmesi, faaliyetlerini kişilerin varlığına bağlı olmadan sürdürebilmesini sağlayan bir yönetim ve örgüt yapısı oluşturması olarak tanımlanan kurumsallaşmanın en önemli göstergesi olan iç denetimin işletme bünyesinde yapılmasıdır.

Şayet bir işletme, iç denetimin bölümlerini başarılı bir şekilde organize etmiş ve kurumsallaşma ile bütünleştirmiş ise kurumsal yönetim açısından önemli bir üstünlük kazanmış demektir. Kurumsal yönetim içerisinde hem bağımsız denetim hem de iç denetim önemlidir. Gerek iç denetim gerekse bağımsız denetim mekanizmasının etkili olması, işletme faaliyetlerinin risk odaklı olarak gerçekleşmesi sayesinde kurumsal yönetimin hesap verilebilirlik ve şeffaflık ilkeleri güçlendirilecek; böylece hata ve hileler de minimum seviyeye düşecektir (Türedi vd.2015:68-69).

Kurumsal yönetim sisteminin kurulması aşamasında, iç denetim faaliyetlerinden yararlanılması, hata, hile ve suiistimalleri önleyeceğinden tüm çıkar sahipleri arasında dengenin kurulması açısından da güvence sağlayacaktır (Demirtaş, 2005:165). İç denetim, kurumun risk yönetim, iç kontrol ve kurumsal yönetim süreçlerinin etkinliğini değerlendirerek sistemli ve disiplinli bir yaklaşımla kurumun amaçlarına ulaşmasına destek olmaktadır (Türedi vd.2015 :71).

Kurumsal yönetim sürecinde aşağıda belirtilen iç denetim amaçları dikkate alınmaktadır:

- İşletmede yer alan kurumsal değerlerin oluşturulması ve geliştirilmesi açısından iç denetim katkı sağlar,
- Yönetimin hesap verebilirliğini sağlar ve kolaylaştırır,
- Bağımsız denetçiler, iç denetçiler ve yönetim kurulu arasındaki eşgüdümü sağlar,
- Yönetim kurulu, işletmenin üst yönetimi ve işletmede aktif olarak çalışan iç denetçi ve bağımsız denetçiler arasındaki bilgi aktarımını sağlar, İşletmenin karşılaştıkları ya da karşılaşma ihtimali yüksek olan risklerin ilgili kişi ve bölümlere zamanında aktarılmasını sağlar (Enstitüsü, 2012).

Küresel ölçekte işletmelerin içinde ve dışında meydana gelen değişimler, iç denetimin kapsamını sürekli olarak genişletmektedir. Çünkü iç denetim, işletmeleri ilgilendiren tüm gelişmeleri yakından takip etmektedir. Özetle, işletmeyi yakından ilgilendiren her şeyi dikkate alan; işletme kurumsal yönetiminin vazgeçilmez kontrol aracı olan, işletmenin değerini maksimize eden önemli bir yönetim işlevidir (Türedi vd.2015 :71).

Ayrıca gerek dünyada gerekse ülkemizde kurumsal yönetimle ilgili düzenlemelerde, iç denetim ve iç kontrollerin öneminin arttığını, hatta dış denetim odaklı bir yapıdan iç denetim odaklı bir yapıya geçiş olduğunu görmekteyiz. Hem firmanın hedeflerine ulaşması açısından hem de iç kontrol ve kurumsal yönetimi güçlendirme bakımından ehemmiyet taşıyan iç denetim üst yönetim ve yönetim kurulu için değerli bir kaynaktır. Kurumsal

yönetimin üç temel unsuru; iç denetim, iç kontrol ve kurumsal yönetim ilkeleridir. Yönetim kurulunun, iç ve dış denetim ile yönetimin birbiriyle iletişim içinde olması etkin bir kurumsal yönetimin vazgeçilmezidir. Şirket içerisinde etkin bir risk yönetimin uygulanması, insan kaynakları yönetiminin verimli olması şirketlerde etkin bir kurumsal yönetimin gerçekleşmesi durumunda ortaya çıkar. Kurumsal yönetimde aksaklıklara neden olacak başarısızlıkların meydana gelmesi halinde ise denetim zayıflar. Bunun sonucunda giderek artış gösteren yolsuzluklar, hisse değeri düşmesi ve müşteri kaybı gibi birçok olumsuzluk meydana gelir (Yenigün, 2008 :83-84).

2. MALATYA İLİ ÖRNEĞİ

2. 1. Araştırma Amacı ve Modeli

Bu araştırma, Malatya ilinde faaliyet gösteren KOBİ'lerin Kurumsal Yönetim anlayışı ve İç Denetime bakış açılarının değerlendirilmesi, ikilinin birlikte uygulanabilirlik düzeyinin ve yöneticilerin bu konularla ilgili farkındalıklarının ölçülmesi amacıyla yönelik betimsel ve uygulamalı bir çalışmadır.

2. 2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın konusu “KOBİ’lerde Kurumsal Yönetim ve İç Denetimin Uygulanmasının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Çalışma: Malatya İli Örneği” olmakla beraber; araştırmanın evrenini, Türkiye’de faaliyet gösteren KOBİ’lerin bir kesiti olma niteliği taşımasından dolayı Malatya OSB 1.’de (MALORSA) faaliyet gösteren KOBİ’ler oluşturmaktadır. Araştırma için, gerek maliyet, zaman faktörleri gerekse kolay ulaşılabilirlik unsurları göz önünde bulundurulmuş olup küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Küme örnekleme, tanımlanan ana kütle hacminin çok büyük, birimlerin geniş coğrafi alana yayılmış olması ve bu birimlerle ilgili güncel bir çerçevenin bulunmaması veya bir liste oluşturmanın hem masraflı hem de çok zaman alacak olması durumunda başvurulan bir örnekleme yöntemidir (Yıldız, 2007, s :34).

2. 3. Anket Verilerinin Toplanması ve Analizi

Küme olarak seçilen Malatya Organize Sanayi 1.OSB’de (MALORSA) Malatya Ticaret odasına kayıtlı 147 firma bulunmaktadır. Fakat, araştırmanın yapıldığı Aralık 2018 tarihi itibarıyla kayıtlı görünmesine rağmen faaliyetini geçici olarak durduran 19 firma bulunmakta, KOBİ tanımı dışında kalan 12 firma bulunmaktadır. Araştırma kapsamında

hazırlanan anket çalışması için değerlendirilmeye tabi olacak 116 firmanın işletme müdürü, muhasebe müdürü vb. pozisyonlardaki yöneticilerden randevu talep edilerek anket uygulaması yapılmıştır. Anketlerin eksik bilgi içermesinden, anket çalışmasına katılım istenmemesi gibi durumlarından dolayı değerlendirilmeye alınmayan anketler olmuş ve toplamda 82 anket çalışma için uygun görülmüştür. Veriler %5 önem seviyesinde analize tabi olmuştur.

Ankette yer alan bölümlerden birinci bölümde KOBİ'lerin demografik özelliklerine, Kurumsal Yönetim ve İç Denetim uygulama durumları, Kurumsal Yönetim unsurlarını kullanım düzeylerine ilişkin 14 soruya yer almıştır. İkinci bölümde ise Kurumsal Yönetim Anlayışı ve İlkelerine yönelik ifadelerden oluşan 15 ifade; üçüncü bölümde de İç Denetim ile ilgili 15 ifade yer almaktadır. İkinci bölüm ve üçüncü bölümdeki ifadelerin önem düzeyleri Likert tipi beşli ölçek ile derecelendirilmiştir. (1= Kesinlikle Katılmıyorum, 2=Katılmıyorum,3=Kararsızım, 4=Katılıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum)

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen anket çalışması sonucunda elde edilen veriler çeşitli istatistiksel analizlere araştırmanın amacına göre tabi tutulmuş olup; analizde SPSS 20.0 programından faydalanılmıştır. Anket sonuçlarının değerlendirilmesi yapılırken Ortalama Standart Sapma, Frekans Analizi, Anova, Ki Kare Testi, Korelasyon analizlerden faydalanılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

3.1. Anketin Güvenilirlik Analizi

Anketin tamamı Cronbach's Alpha testine tabi tutulmuştur ve anketin güvenilirlik katsayısı ölçülmüş ve ifadelere ilişkin güvenilirlik analiz sonucu Tablo-2'de verilmiştir:

Tablo 2. Anket Verileri Güvenilirlik Analiz Sonucu

Anket Verileri	Toplam Soru Sayısı	Alfa Katsayısı (α)
Tüm İfadeler	48	0,919
Kurumsal Yönetim Anlayışı ve İlkelerine yönelik İfadeler	15	0,920
İç Denetime Yönelik İfadeler	15	0,918

Buradan anketin yüksek derecede güvenilir olduğuna ulaşılmıştır.

3.2. Frekans Analiz Sonuçları

Çalışmamıza katılım gösteren KOBİ ve KOBİ'lerde çalışan personele ilişkin bazı özelliklere ait bulgular şöyledir:

Tablo 3. Katılımcıların Demografik Özellikler.

		N	%
Cinsiyetiniz	Erkek	77	93,9
	Kadın	5	6,1
	Toplam	82	100
İşletmedeki Çalışma Süreniz	0-5	33	40,2
	11-15	24	29,3
	16-20	13	15,9
	20 yıl ve üstü	12	14,6
	Toplam	82	100
Eğitim durumunuz	Lise	33	40,2
	Yüksekokul	7	8,5
	Üniversite	35	42,7
	Yüksek Lisans	7	8,5
	Toplam	82	100
İşletmedeki Pozisyonunuz	Genel Müdür veya Yardımcısı	33	40,2
	Finans Müdürü	5	6,1
	Muhasebe Müdürü	16	19,5
	İç Denetçi	4	4,9
	Diğer	24	29,3
	Toplam	82	100

Çalışmamıza toplamda 82 katılımcı olmuştur. Anketi cevaplayan çalışanların demografik özelliklerine baktığımızda; %93,9 erkek, % 6,1 ise kadın olmuştur. Ayrıca katılımcıların işletmedeki çalışma süreleri incelendiğinde; 0-5 yıl aralığında %40,2, 11-15 yıl aralığında

%29,3, 16-20 yıl aralığında %15,9, 20 yıl ve üstü çalışma süresi olanların ise oranı %14,6'dır. Eğitim durumunda ise %42,7 oranıyla Üniversite mezunlarının 1.sırada yer aldığını görmekteyiz. Ankete katılım sağlayan çalışanların pozisyonlarının büyük oranını %40,2 ile Genel Müdür veya Yardımcısı grubunun oluşturduğu açıkça görülmektedir.

Tablo 4. KOBİ'lerin Özelliklerine Ait Bulgular

		N	%
İşletmenizin Faaliyet Alanı	Hizmet	26	31,7
	Üretim	46	56,1
	Teknoloji	1	1,2
	Ticaret	9	11,0
	Toplam	82	100
İşletmenizin Faaliyet Süresi	5-10	16	19,5
	11-15	18	22,0
	16-19	17	20,8
	20-25	18	22,0
	26 ve üstü	13	15,9
	Toplam	82	100
İşletmede Çalışan Sayısı	10-50	33	40,2
	51-90	10	12,2
	91-130	7	8,5
	131-170	8	9,8
	171-210	6	7,3
	250 ve üstü	18	22,0
	Toplam	82	100

KOBİ'lere ait bulgulara baktığımızda ise; faaliyet alanı en yüksek olan %56,1 ile Üretim sektörü olmakta, Hizmet sektörü ise %31,7 ile 2.sırada yer almaktadır. Bu durumda ankete katılım sağlayan işletmelerin daha çok üretim ve hizmet alanında faaliyet gösterdikleri söylenebilir. Katılımcı işletmelerin faaliyet sürelerinde ise, %44'lük oranın yarısını 11-15 yıl aralığı; diğer yarısını ise 20-25 yıl aralığının oluşturduğunu görmekteyiz. İşletmelerdeki çalışan sayısı verilerine bakıldığı zaman ise, katılımcı işletmelerin %40,2 ile 10-50 kişi

aralığında çalışmanı olan işletmelerin 1.sırada , %22'lik oranla ise 250 ve üstü çalışan sayısı olan işletmelerin de 2.sırada yer aldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 5. KOBİ'lerin İç Denetim ve Kurumsal Yönetim Özelliklerine Ait Bulgular

		N	%
İşletmenizde İç Denetim Uygulanma Durumu	Evet	25	30,5
	Hayır	27	32,9
	Kısmen	30	36,6
	Toplam	82	100
İşletmenizde Kurumsal Yönetimden kim/kimler sorumludur?	Yönetim Kurulu ve Üyeleri	17	20,7
	Genel Müdür ve/veya Yardımcıları	24	29,3
	Müdür ve/veya Yardımcıları	27	32,9
	Diğer	14	17,1
	Toplam	82	100
İşletmenizde Kurumsal Yönetim İlkelerine Uygunluk Beyanı Var mıdır?	Evet	37	45,1
	Hayır	11	13,4
	Kısmen	34	41,4
	Toplam	82	100
Kullanmış Olduğunuz Web Sayfasında İç Denetim Faaliyetleriniz İle İlgili Açıklama Durumu	Evet	18	22,0
	Hayır	64	78,0
	Toplam	82	100
Kurumsal Yönetim Açısından Müşteri Memnuniyetini Değerlendirme Durumu	Evet	65	79,3
	Hayır	17	20,7
	Toplam	82	100
Kurumsal Yönetim Açısından Müşteri Memnuniyetini Ölçme Sıklığı	Haftalık	11	13,4
	Aylık	19	23,2
	Yıllık	27	32,9
	Diğer	25	30,5
	Toplam	82	100

KOBİ'lerin İç Denetim ve Kurumsal Yönetim Özelliklerine ait bulgulara göre; "İşletmenizde İç Denetim Uygulanma Durumu" sorusuna verilen yanıtlar %36,6 oranında kısmen cevabının verildiğini görmekteyiz. Bu durum, işletmelerde İç Denetim kavramının ve öneminin yeteri kadar bilinmediğinin göstergesi olabilir. "İşletmenizde Kurumsal Yönetimden Kim/Kimler sorumludur?" sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde Müdür veya Müdür Yardımcıları seçeneğinin %32,9 oranıyla ağırlıkta olduğunu görmekteyiz. Bu durumun nedeni sorulduğunda; bu konuda bu bireylerin daha bilgili oldukları ve iş yükü açısından bu sorumluluğun ilgili kişilere verilmesinin daha sağlıklı olacağı yönünde görüşler ortaya çıkmıştır. "İşletmenizde Kurumsal Yönetim İlkelerine Uygunluk Beyanı Var mıdır?" sorusuna verilen cevaplardan 1.sırada %45,1 oranında "Evet" olduğunu görmekteyiz. Bu durum ankete katılım sağlayan işletmelerin çoğunun Kurumsal Yönetime önem verdiklerinin göstergesi olabilir. "Kullanmış Olduğunuz Web Sayfasında İç Denetim Faaliyetleriniz İle İlgili Açıklama Durumu" sorusuna ağırlıklı olarak %78,0 oranıyla "Hayır" cevabı verilmiştir. Bu sonuç daha önceki sorularımız içerisinde yer alan ve İç Denetim Uygulanma Durumu ile örtüşmektedir. İç denetim uygulama durumuna verilen cevaplardan 1.sırayı % 36,6 ile Kısmen cevabı; %32,9 ile 2.sırayı "Hayır" cevabı oluşturmaktaydı. Kısmen ve Hayır cevabını veren firmaların toplamına baktığımızda ise %69,5 olmakta bu da İç Denetim uygulamayan ve haliyle web sayfalarında İç Denetime ilişkin açıklamaları olmayan işletmeleri göstermektedir. "Kurumsal Yönetim Açısından Müşteri Memnuniyetini Değerlendirme Durumu"na bakıldığında ise %79,3 "Evet" yanıtının ilk sırada olduğu ve bu durum da işletmeler tarafından müşteri memnuniyetine önem verildiğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Ayrıca müşteri memnuniyetinin ölçülme sıklığına bakıldığında %32,9 oranıyla daha çok "Yıllık" olarak ölçülmüş olduğunu görmekteyiz.

Tablo 6. Kurumsal Yönetim İlkelerine Ait İstatistiki Bilgiler

Faktörler	Ortalama	Standart Sapma	Sıra
Adillik	3,8293	1,08645	4
Eşitlik	4,0000	1,00615	2
Şeffaflık	3,7927	1,02726	5
Sorumluluk	3,9146	1,12438	3
Hesap Verebilirlik	4,0000	1,15470	1

Tablo 6'nın verilerine bakıldığında katılımcıların en önemli gördüğü ilkelerin Hesap Verebilirlik ve Eşitlik ilkesi olduğu görülmektedir. Bu durum bu anket çalışmasına katılan işletmelerde menfaat sahiplerine yüksek düzeyde önem verildiğinin, menfaat sahiplerinin sık sık bilgilendirildiğinin göstergesi olabilir. Zira hesap verebilirlik menfaat sahiplerini önemseyen ve onlara gerekli açıklamaların yapılmasıyla birlikte sık sık bilgi sunulmasını kapsamaktadır. Ayrıca söz konusu değerlendirilmeye bakıldığında Eşitlik, Sorumluluk ilkelerine de önem verildiği; ancak Şeffaflık ilkesine diğerlerine göre daha az önem verildiği sonucuna varılmaktadır. Bu sonuç çalışmaya katılım sağlayan işletmeler açısından oldukça olumsuz bir durumdur. Çünkü başarılı olmak isteyen şirketler kamuoyuna sık sık açıklayıcı bilgi vermelidir. Bu durum şeffaflık ilkesinin gereklerindedir. Sadece menfaat sahipleri değil kamuoyu da bilgilendirilmelidir. Bu yüzden katılımcı firmaların bu konuya daha fazla eğilim göstermeleri gerekmektedir.

3.3. Araştırma Hipotezlerinin Analiz Sonuçları

H 1: Faaliyet süresi arttıkça kurumsal yönetim ilkelerinin anlayış düzeyi de artar.

Tablo 7.“Faaliyet süresi arttıkça kurumsal yönetim ilkelerinin anlayış düzeyi de artar” hipotezinin analizi

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Adillik	9,453	4	2,363	2,143	,084
	80,509	73	1,103		
	89,962	77			
Eşitlik	10,528	4	2,632	2,995	,024*
	64,152	73	,879		
	74,679	77			
Şeffaflık	15,658	4	3,915	4,431	,003*
	64,496	73	,884		
	80,154	77			
Sorumluluk	14,003	4	3,501	3,118	,020*
	81,946	73	1,123		
	95,949	77			
Hesap verebilirlik	15,842	4	3,960	3,778	,008*
	76,530	73	1,048		
	92,372	77			

Hipotezin analiz sonuçlarına bakıldığında, Adillik ilkesinin p değeri 0,084 ve bu değer 0.05 önem düzeyinde $p > 0.05$ olduğundan faaliyet süresi arttıkça kurumsal yönetim ilkelerinden olan Adillik ilkesinin anlayış düzeyi artar yönündeki bir tespit doğru değildir. Bunun aksine diğer ilkelerin p değerine baktığımızda hepsinin değerinin $p < 0.05$ olduğu görülmektedir. Bu duruma göre; faaliyet süresi arttıkça kurumsal yönetim ilkelerinin (Eşitlik, Şeffaflık, Sorumluluk ve hesap Verebilirlik) anlayış düzeyi de artar hipotezi kabul edilebilir.

H 2: Faaliyet alanı ile kurumsal yönetim ilkelerine uygunluk beyan durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 8. Faaliyet Alanı ile Kurumsal Yönetim İlkelerine Uygunluk Durumu Arasındaki İlişkinin Ki Kare Testi

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	10,430 ^a	6	,108*
Likelihood Ratio	14,304	6	,026
Linear-by-Linear Association	6,166	1	,013
N of Valid Cases	82		

Değişkenler arasındaki ilişkiyi değerlendirebilmek amacıyla Pearson Chi-Square değeri olan (p:0,108) dikkate alınacaktır. Buna göre; p:0,108> 0.05 olduğundan bu iki değişken arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H 3: Faaliyet alanı ile iç denetim uygulama durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 9. Faaliyet Alanı ile İç denetim Uygulama Durumu Arasındaki İlişkinin Ki Kare Testi

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	24,287 ^a	6	,000*
Likelihood Ratio	26,162	6	,000
Linear-by-Linear Association	,000	1	,989
N of Valid Cases	82		

Pearson Chi-Square değeri dikkate alınacaktır. İşletmelerin faaliyet alanları ve iç denetim uygulama durumları arasındaki ilişkiye bakıldığında p: 0,000 olduğunu görmekteyiz. Bu değer %5 önem seviyesinde değerlendirildiğinde p<0.05 olduğundan H3 hipotezinde anlamlılık vardır ve H3 kabul edilir.

H4: Kurumsal yönetim ilkeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 10.Kurumsal Yönetim İlkeleri Arasındaki İlişki

		Adillik	Eşitlik	Şeffaflık	Sorumluluk	Hesap verebilirlik
Adillik	Pearson Correlation	1	0,768**	0,654**	0,736**	0,728**
	Sig. (2-tailed)		0,000	0,000	0,000	0,000
	N	82	82	82	82	82
Eşitlik	Pearson Correlation	0,768**	1	0,788**	0,808**	0,786**
	Sig. (2-tailed)	0,000		0,000	0,000	0,000
	N	82	82	82	82	82
Şeffaflık	Pearson Correlation	0,654**	0,788**	1	0,818**	0,822**
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,000		0,000	0,000
	N	82	82	82	82	82
Sorumluluk	Pearson Correlation	0,736**	0,808**	0,818**	1	0,875**
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,000	0,000		0,000
	N	82	82	82	82	82
Hesap verebilirlik	Pearson Correlation	0,728**	0,786**	0,822**	0,875**	1
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,000	0,000	0,000	

İlkeler arasındaki ilişkiye bakıldığında p değerleri, 000 olduğundan 0.05 önem seviyesinde aralarında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Adillik ilkesi ile Eşitlik İlkesi arasındaki ilişkiye bakıldığında r: ,768 olduğundan aralarında pozitif yönlü yüksek düzeyde anlamlı ilişki olduğu, şeffaflık ile bakıldığında ise r: ,654'dür. Bu açıdan adillik ilkesi ve şeffaflık ilkesi arasında pozitif, anlamlı ancak orta düzeyde bir ilişki olduğu söylenebilir. Hem sorumluluk ilkesi r: ,736 hem de hesap verebilirlik ilkesinin r: ,728 adillik ilkesi ile aralarında yüksek düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu görülmektedir.

Eşitlik ilkesi ile diğer ilkeler arasındaki ilişki değerlendirildiğinde ise Adillik ilkesi ile olan ilişkisi r: ,768; Şeffaflık ilkesi ile ise r: ,788; Sorumluluk ilkesi ile r: ,808 ve Hesap verebilirlik ilkesi ile r: ,786 olduğundan dolayı Eşitlik ilkesinin bütün ilkelerle arasında yüksek düzeyde pozitif yönlü ilişki olduğu görülmektedir. Şeffaflık ilkesine bakıldığı zaman, bu ilkenin de Adillik ilkesi r: ,654 korelasyon katsayısı ile orta düzeyde pozitif

yönlü anlamlı bir ilişki söz konusudur. Diğer ilkelerin tümü ile ise pozitif yönlü anlamlı ilişki vardır. Sorumluluk ilkesi ve Hesap Verebilirlik ilkesinin ise bütün ilkelerle ilişkisine Tablo 11’den bakıldığında aralarında anlamlı ve yüksek düzeyde pozitif yönlü ilişkiler olduğu görülmektedir.

H 5: İç denetim uygulanma durumu ile kurumsal yönetim ilkeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

“İç denetim uygulanma durumu ile kurumsal yönetim ilkeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.” hipotezi değerlendirildiğinde Sorumluluk ilkesinin p değeri 0,047 sorumluluk ilkesine ilişkin varyanslar homojen olarak dağılmamaktadır. Ancak diğer ilkelerin p değeri dikkate alındığında varyanslar homojen olarak dağılmıştır.

Tablo 11. “İç denetim uygulanma durumu ile kurumsal yönetim ilkeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.” Hipotezinin Analizi

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Adillik	Between Groups	26,780	2	13,390	15,369	0,000*
	Within Groups	68,830	79	0,871		
	Total	95,610	81			
Eşitlik	Between Groups	36,088	2	18,044	31,048	0,000*
	Within Groups	45,912	79	0,581		
	Total	82,000	81			
Şeffaflık	Between Groups	30,717	2	15,359	22,158	0,000*
	Within Groups	54,759	79	,693		
	Total	85,476	81			
Hesap verebilirlik	Between Groups	51,093	2	25,547	35,465	0,000*
	Within Groups	56,907	79	0,720		
	Total	108,000	81			

Homojeni normal dağılıma uygun olan ilkeler için ANOVA analizi yapılabilir yargısından yola çıkarak analiz yapılmış ve analiz sonucunda tabloda yer alan ilkelerin p değerleri 0.05’ten küçük olduğu için; bu ilkeler ile iç denetim uygulanma durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

H 6: Kurumsal Yönetim açısından müşteri memnuniyeti değerlendirme durumları ile müşteri memnuniyeti ölçme sıklıkları arasında anlamlı bir ilişki vardır ve H 6 hipotezi kabul edilir.

Tablo 12. Müşteri Memnuniyeti Değerlendirme ve Ölçme Sıklığı arasındaki İlişkinin Ki Kare Testi

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,965 ^a	3	0,003*
Likelihood Ratio	12,141	3	0,007
Linear-by-Linear Association	5,734	1	0,017
N of Valid Cases	82		

H6 hipotezinin anlamlılık arz edip etmediğine bakmak için p değeri dikkate alınır. P değeri 0,003 olarak bulunmuş ve bu değer <0.05 olduğundan ankete katılım sağlayan firmaların verdikleri cevaplar ışığında yapılan analiz sonucuna göre, kurumsal yönetim açısından müşteri memnuniyeti değerlendirme durumları ile memnuniyeti ölçme sıklıkları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

SONUÇ

Gittikçe artan rekabet ortamında birçok yatırımcı, yatırımlarını daha da avantajlı hale getirecek arayışlar içerisinde. Bu amaçla yatırım yapacakları işletmeleri seçerken daha özenli ve ihtiyatlı davranmaktadırlar. Son yıllarda uluslararası platformda faaliyet gösteren birçok şirket ekonomideki yaşanan skandallardan olumsuz etkilenmiş ve bu da yatırımcıların mağdur olmasına sebep olmuştur. Dolayısıyla, işletmelerin sadece ekonomik durumları değil yönetim, şeffaflık ve risk dereceleri de önem kazanmıştır. Ayrıca işletmenin hem iç çevresinde hem de dış çevresinde pozitif yönde bir büyüme potansiyelinin olması da önem arz etmektedir. İşletmelerin gerek ortaklarına gerekse diğer menfaat guruplarına faydalı olacak biçimde yönetilmelerini ve adillik, şeffaflık, sorumluluk, hesap verebilirlik ilkelerini kapsayan kurumsal yönetim anlayışı, son zamanlarda gözde konular arasında yer almaktadır. İşletme ortaklarının, yatırımcıların ve işletme çalışanlarının haklarının korunmasına olumlu yönde katkı sağlayacak olan kurumsal yönetim aynı zamanda işletmenin varlığını uzun süre devam ettirebilmesine de imkân tanımaktadır.

Araştırmamızdaki amacımız, KOBİ konumunda olan işletmelerin kurumsal yönetim ve iç denetime bakış açılarının değerlendirilmesi ve bu iki kavramın uygulanabilirliğine yönelik düşüncelerini ölçmektir. Bu bağlamda kurulan hipotezlere ilişkin veriler istatistiki analizlere tabi olmuş ve her hipotez yorumlanmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda çalışmaya yönelik oluşturulan “Faaliyet süresi arttıkça kurumsal yönetim ilkelerinin anlayış düzeyi de artar.” hipotezi için homojenlik testi uygulanmış; teste göre anova testi uygulanabilirliği ortaya çıkmıştır. Ve söz konusu hipotez için Anova testi uygulanmıştır. “Faaliyet alanı ile kurumsal yönetim ilkelerine uygunluk beyan durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.” ve “Faaliyet alanı ile iç denetim uygulama durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.” hipotezlerinde ise Ki Kare testi uygulanmış ve H2 hipotezinde anlamlılık olmadığı; H3’te ise anlamlılık olduğu tespit edilmiştir. “Kurumsal yönetim ilkeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.” hipotezinde ise korelasyon analizi uygulanmış ve ilkelerin birbirleriyle olan ilişkisi incelenmeye çalışılmıştır. Analiz sonucunda Şeffaflık ve Adillik ilkesi arasında orta düzeyde pozitif yönlü ilişki diğerlerinde ise yüksek düzeyde pozitif ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buradan ankete katılım sağlayan işletmelerin şeffaflık ve adillik ilkeleri arasındaki ilişkiyi kurma konusunda yeterince duyarlı olmadığı söylenebilir. “İç denetim uygulanma durumu ile kurumsal yönetim ilkeleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.” hipotezinde öncelikle homojenlik testi yapılmış ve anova analizi sonucunda hipotezin reddedilemez olduğu tespit edilmiştir. Bu bakımdan söz konusu değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Yani iç denetim uygulayan firmaların ilkelere bağlılığının olduğu ve ilkeleri uygulamaya çalıştıkları söylenebilir. Son hipotezimiz olan “Kurumsal Yönetim açısından müşteri memnuniyeti değerlendirme durumları ile müşteri memnuniyeti ölçme sıklıkları arasında anlamlı bir ilişki vardır.” hipotezinde ise yine Ki Kare testi uygulanmış ve analiz sonuçlarına bakıldığında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Müşteri memnuniyetine önem veren ve ölçen işletmelerin müşteri memnuniyetini ölçme sıklıklarına verdiği yanıtlar arasında anlamlılık olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bilgiler ışığında, kurumsal yönetim anlayışı, işletmelerin kaynaklarını daha etkin ve verimli kullanmasına yardımcı olarak, bütün piyasalarda güven hissi oluşturacak; yatırımları artıracak, piyasaların gelişimine katkı sağlayacaktır. Bu amaçlar doğrultusunda, yönetsel ve kontrol faaliyetlerini gerçekleştirme noktasında işletmeler başarı elde edecektir. Bu noktada iç denetim ve unsurlarını da dikkate almak oldukça avantajlı olacaktır. İç denetim, bir işletmenin mali nitelikteki kayıtları ve raporlarının, muhasebe işlemlerindeki politika ve planların doğru yapılıp yapılmadığını sorgulayan; yapılan

çalışmaların doğru ve güvenilir sonuçlar verip vermediğini inceleyen araştırma ve teknikler bütünüdür. Bir işletme de iç denetim olmadan etkin bir kontrol mekanizması söz konusu olmamaktadır. İç denetim, kurumsal yönetim süreçlerinin etkinlik ve verimliliğine katkı sağlayan bir araçtır. Ayrıca, iç denetim de tıpkı kurumsal yönetim gibi ortakların ve yatırımcıların çıkarlarını ön planda tutan önemli bir araçtır. Etkin bir kurumsal yönetim ve iç denetim varlığı için bu iki kavram birbirinden bağımsız düşünülemez. Birbirini destekleyen ve birbirinden beslenen bu iki kavram, işletmelerde titizlikle uygulanırsa daha başarılı bir yönetim şekli ortaya çıkaracaktır.

Çalışmamız, ekonominin büyük bir kısmını oluşturan KOBİ'lerin gerek kurumsal yönetim gerekse iç denetim kavramlarına yönelik tutumlarını bir kez daha gözden geçirmeleri açısından yararlı olacağı düşüncesi taşımaktadır. Çalışmanın kısıtlarını geniş bir yelpaze içinde tutmak mümkündür. Çalışma, Kobileri temel almakla birlikte Malatya'da bulunan Organize Sanayi Bölgesi'ndeki Koniler üzerinde çalışma yapılması planlanmış, ancak maliyet faktörü, zaman yetersizliği gibi nedenlerden dolayı OSB1 bölgesi örneklem olarak seçilmiştir. Çalışmanın bir diğer kısıtı ise, anket geri dönüş oranının düşük kalmış olmasıdır.

KAYNAKÇA

Bekçi, İ., & Gör, Y. (2015). Kurumsal Yönetim Uygulamalarının Denetim Kalitesi Etkisi Üzerine Bir Araştırma. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(1), 165-194.

Cengiz, S. (2013). İşletmelerde Kurumsal Yönetim Kapsamında Kurumsal Yönetim Kapsamında İç Denetimin Yeri ve Önemi:Borsa İstanbul'da Bir Araştırma. Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi, XV(II), 403-448.

Çalgan, E., Mentеше, E., Işıloğlu, F., Toroslu, M., Özcan, M., Kanpak, N. G., Ağca, Z. (2008). Muhasebe Denetimi. İstanbul : İSMMO Yayınları, Yayın No:113.

Çetinkaya, E., & Erdoğan , E. (2010). Küresel ekonomik Krizin KOBİ'ler Üzerindeki Etkileri:Sakarya'daki KOBİ'ler Üzerine Bir Araştırma. Çimento İşveren Dergisi, 24(5), 30-41.

Demirbaş, M., & Uyar, S. (2006). Kurumsal Yönetim İlkeleri ve Denetim Komitesi. Ankara: Güncel Yayıncılık.

Demirtaş, M. (2005). İç Kontrol ve İç Denetim Faaliyetlerinin Kapsamında Meydana Gelen Değişimler. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(7).

Dinç, E., & Abdioğlu, H. (2009). İşletmelerde Kurumsal Yönetim Anlayışı ve Muhasebe Bilgi Sistemi İlişkisi:İMKB-100 Şirketleri Üzerine ampirik bir Çalışma. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12(21), 157-184.

U. İ. (2012). IIA Uluslararası İç Denetim Standartları. 11 14, 2018 tarihinde https://global.theiia.org/translations/PublicDocuments/Standards_2011_Turkish.pdf adresinden alındı

Kaderli, Y., & Köroğlu, Ç. (2014). İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sistemi ile Kurumsal Yönetim Anlayışı arasındaki İlişki. Muhasebe ve Finansman Dergisi, 21-37.

Karataş, S. (1991). Sanayileşme Sürecinde Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler . İstanbul : Veli Yayınları .

Karatekin, E., & Tanç, Ş. G. (2017). Kurumsal Yönetim Uygulamaları ve İç Denetimin Rolü: Borsa İstanbul'da Faaliyet Gösteren Şirketler Üzerine Bir Araştırma. Kapadokya akademik Bakış, 1(1), 4-70.

Kaya, K. (2016). Kamu Kurumlarında İç Denetim ve Bir Anket Uygulaması. Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Entitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe ve Finansman Yüksek Lisans Programı.

KOSGEB. (2012). Enhancing The Competitiveness of SMEs in Turkey. Country Report.

Marangoz, M., & İnak Özberk, T. (2018). Kobilerin Dış Pazarlara Açılmasında İnternetin Önemi ve Karşılaştıkları Sorunların Değerlendirilmesi. İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi (Erken Görünüm), 1-21.

Memiş, M. (2006). İç Denetimin Yönetim Fonksiyonlarının Yerine Getirilmesindeki Rolü:Türkiye'deki Büyük işletmeler Üzerinde Bir Saha Arastırması. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Entitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Adana.

Nuzumlalı, F. Ö. (2008). Bankalarda Kurumsal Yönetim- Entellektüel Sermaye İlişkisi ve Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Entitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Finansman Bilim Dalı,Konya.

Özbek, Z. (2008). Kobi'lerin Türk Ekonomisine Etkileri. Uluslararası ekonomik Sorunlar Dergisi(21), 49-57.

Özdemir, F. S. (2013). Kobi Sınıflandırmaları ve Kobiler için Finansal Raporlama Standardını Uygulama Gereksiniminin Değerlendirilmesi. CÜ İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 14(1), 461-485.

Türedi, H., Karakaya, G., & İldem, M. (2015). Kurumsal Yönetim ve İç Denetim İlişkisi. Sayıştay Dergisi, 55-74.

Yenigün, T. (2008). Kurumsal Yönetim ve İşletme İçi Denetim. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Programı Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Yıldız, H. (2007). Sıralı Küme Örneklemesi Yöntemi İle Yatırımcı Profili Analizi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.